

6. Люш Д. Развитие и сохранение певческого голоса. К. : Музична Україна. 1988. С 33-37.
7. Овчаренко Н. А. Професійна підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-педагогічної діяльності: теорія та методологія. Монографія. Кривий Ріг. 2014.
8. Подольская В. Антонина Васильевна Нежданова и ее ученики. М.: Музыка. 1964.
9. Пляченко Т. Н. Вокально-хоровая подготовка будущих учителей музыки в условиях группового обучения на музыкально-педагогическом факультете: дис...канд. пед. наук: спец.: 13.00.02. Москва. 1993.
10. Юдин С. П. Формирование голоса певца. М. : Музыка. 1962. С. 89-108.
11. Юцевич Ю. Є. Теорія і методика формування та розвитку співацького голосу: навч. - метод. посібник для викладачів і студентів мистецьких навчальних закладів, учителів шкіл різного типу. К.: ІЗМН, 1998.

Полянська Г., кандидат мистецтвознавства, доцент, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка (м. Полтава)

ДІЯЛЬНІСТЬ МИКОЛИ ДИЛЕЦЬКОГО В КОНТЕКСТІ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ

Сучасна музична освіта ґрунтується на кількох китах. Тут і модернізовані інструменти, і забезпеченість репертуаром, і новітні дистанційні форми, і методичні вказівки. Однак, наріжним каменем результату, як видається, залишається творча особистість викладача.

Майже 300 років тому (бл. 1630) у Києві народився Микола Павлович Дилецький – український музикант, викладач, теоретик і композитор, автор праці «Муסיкийская граматика» (1675), яка докладно пояснила технічну суть лінійної нотної системи, партесного співу і партесної композиції. Як просвітитель, він стояв біля колыски нової національної освіти та мистецтва: відіграв велику роль у становленні музичної культури 17–18 ст., формуванні професіоналізму, поширенні багатоголосного співу. Людина ґрунтовної освіти і широких поглядів, він добре засвоїв європейську музичну техніку і пристосував її до вітчизняного матеріалу. Як регент і вчитель церковного співу – працював у Вільно, Смоленську і, з 1670-х років – у Москві. Ймовірно, був регентом московського хору Григорія Строганова, адже московську редакцію своєї «Грамматики» він присвятив «Во благородных благородному, во именитых именитому господину своему Гр. Дм. Строганову».

Видані опуси композитора свідчать, що він був одним з найвидатніших авторів партесної музики і творцем цілої школи мистецтва співу західного напрямку. Дійсно, як теоретик і педагог, М. Дилецький створив школу, з якої вийшов ряд визначних композиторів кінця XVII і початку XVIII століття.

Найвизначнішим теоретичним твором Миколи Дилецького вважається «Грамматика

п'їня мусикійского» (повна назва: «Грамматіка мусикійского п'їня или извѣстная правила п'їня в слозѣ мусікійскомъ, в них же обрѣтаются шесть частей или раздѣлений»), вперше видана у Вільно 1677, переписана у Смоленську 1679 року, у Москві і Санкт-Петербурзі – 1723.

Грамматика викладена у формі бесіди автора з учнем і складається з низки запитань та відповідей. Разом з тим, прагнучи полегшити справу навчання дітей музичної грамоти та співу з нот, М. Дилецький дає цінні поради вчителям співів. Він ілюструє свої положення розробленими ним самим таблицями і схемами, фрагментами з творів сучасних композиторів. Ці матеріали свідчать про значний педагогічний досвід і широту інтересів. З висловлювань автора видно, що його естетичні погляди були передовими для свого часу, а як гуманіст, він вбачав у музиці живе, активне мистецтво, здатне надихати людину і відтворювати її почуття та настрої.

«Грамматика» М. Дилецького стала першим з музично-теоретичних трактатів, які докладно пояснили технічну суть лінійної нотної системи, партесного співу і партесної композиції. В цій праці М. Дилецький виступив на захист «вільних» прийомів композиції, розглядаючи музику, як мистецтво творчо живе, емоційно визначне. «Грамматика» по суті була також і першою працею, що узагальнила музично-теоретичні знання, доти засвоєні переважно через усну традицію. Встановлена ним термінологія надовго утвердилася в теоретичній, педагогічній практиці шкіл і композиторів, і мала величезне практичне значення та сприяла плідній діяльності багатьох співаків і регентів другої половини XVII і початку XVIII століття.

Існує документально не підтверджена інформація, що відомий у всій Європі Падре Мартіні – композитор, виконавець і музичний педагог XVIII століття, відомий як вчитель Й.С. Баха, В. А. Моцарта, Й. Мисливчека і М. Березовського, сам автор теоретичної розвідки «Esemplare ossia saggio fondamentale pratico di contrappunto sopra il canto fermo» (1774–1775) використовував підручник М. Дилецького у своїй практиці.

Українські вчені вважають, що спочатку ця робота написана книжною українською мовою, проте пізніше задля її поширення автор зробив низку перекладів на російську мову, а факсимільне видання цього рукопису із транскрипцією і словником було видано О. Цалай-Якименко 1970 року у Києві під назвою «Грамматика музикальна».

Список використаних джерел

1. Дзира Я.І. Дилецький Микола Павлович. Енциклопедія історії України : у 10 т. Інститут історії України НАН України. К.: Наукова думка, 2004. Т. 2. С. 383.
2. Дилецький Микола Павлович. URL <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
3. Келдыш Ю.В. Дилецький . Музыкальная энциклопедия М. : Советский композитор, 1973–1982. Т. 2. С. 243.
4. Ольховський А. Нарис історії української музики. К.: Музична Україна, 2003. С. 127-130.
5. Цалай-Якименко О. «Повість о пінії мусикійском» — видатна пам'ятка вітчизняної музично-естетичної думки: середина XVII століття. *Українське музикознавство: наук.-метод. міжвідомчий збірник*. Київ : Муз. Україна, 1976. Вип. 11. С. 51–71.